

Katedra trestního práva

Klauzurní práce č. 3 (132) konaná dne 7. června 2019

Zlí rádcové

Kamarádi Cyril a Cecil s bohatou trestní minulostí se domluvili, že využijí svých kontaktů a založí si zastavárnu. Protože oba byli v minulosti odsouzeni pro různorodou trestnou činnost, a věděli, že nesplňují zákonné požadavky pro získání živnostenského oprávnění, oslovili společného známého Alberta a požádali jej, aby svým jménem zařídil živnostenské oprávnění k provozování zastavárenské činnosti, na které budou řádně, ovšem bez něj, podnikat.

Alberta současně ujistili, že s jejich podnikáním nebude mít žádné starosti, neboť se o vše v souvislosti s obchodem postarají. Poté, co se Albert stal držitelem živnostenského oprávnění, Cyril a Cecil pronajali prostor a v něm si zřídili zastavárnu.

Prvé dva roky jim zastavárna vynášela (každý rok 300 000 Kč), později však obchod upadal. Aby zastavárnu udrželi v zisku, potřebovali kvalitní zboží. Domluvili se proto s bezdomovcem a majetkovým recidivistou Bořkem, přezdívaným „kuře“, o kterém věděli, že byl před rokem odsouzen za krádež, že jim pro stálého zákazníka bude takzvaně na objednávku obstarávat zboží, o jehož původ se nebudou oni starat. Jako první (a nakonec jedinou) akci v rámci této domluvy si u Bořka objednali horské kolo zn. Ghost Kato X 6. 9 běžně prodávané za 55.000 Kč.

Bořek následujícího dne šel do obchodu s koly, ale když chtěl kolo odcizit, uvědomil si, že bude-li přistižen, určitě se nevyhne nepodmíněnému trestu, když byl teprve před měsícem propuštěn z věznice, kde si odpykával trest za přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d) tr. zák. Do obchodu pro kolo proto poslal svého syna Jana (13 let), kterému kolo podrobně popsal a poradil mu, co má dělat. Jan dle instrukcí nasedl na vystavené kolo a z prodejny na něm odjel za Bořkem, který na něj za prodejnu čekal, a následně oba společně (Jan seděl na rámu kole, jeho otec šlapal) z místa ujeli. Dalšího dne Bořek podle předchozí dohody přinesl kolo do zastavárny.

Cyril a Cecil se na nic neptali, Bořkovi vyplatili 5.000 Kč a kolo pro jistotu ukryli do zadního skladu, kde jej při prohlídce jiných prostor našla policie.

Otázky

1. Jak trestněprávně posoudíme jednání Cyrila a Cecila. Odůvodněte.
2. Jak trestněprávně posoudíme jednání Bořka? Odůvodněte.
3. Změnila by se právní kvalifikace Cecila (otázka č. 1), kdyby Jan, vzhledem odpovídajícím svému věku, bez předchozí domluvy přišel do zastavárny s tím, že chce prodat kolo, Cecilovi sdělil, že kolo sám z prodejny jízdních kol ukradl, a Cecil jej od Jana přesto vykoupil? Odůvodněte.
4. Bořek byl v jiné trestní věci zadržen při krádeži ostrahou prodejny v pátek dne 1. 2. 2019 v 13:30 hodin. Zaměstnanci Bořka předali policejní hlídce, která jej zadržela ve 14:00 a téhož dne v 18:00 mu policejní orgán sdělil obvinění z trestného činu. Státní zástupce podal soudu návrh na vzetí Bořka do vazby v sobotu 2. 2. 2019 v 13:40 hodin, a to z objektivně doloženého vazebního důvodu dle § 67 písm. c) tr. řádu. Protože 3. 2. 2019 byla neděle, soudce okresního soudu rozhodl o vzetí obviněného do vazby dne 4. 2. 2019 v 7:00 hodin. Bořek si proti usnesení soudu o vzetí do vazby podal na místě stížnost. Jak krajský soud rozhodne a proč? Odůvodněte.
5. Může Cyrilův bratr v hlavním líčení proti Cyrilovi odmítnout vypovídat, ačkoli s ním pro jeho zvlášť zavrženíhodné jednání přerušil veškeré kontakty, a policejnímu orgánu v přípravném řízení sdělil, že by Cyril měl být v případě prokázání viny spravedlivě potrestán? Odůvodněte.
6. Bořek byl usnesením soudce vzat do vazby pro zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku. Může se v tomto řízení výslovným prohlášením před soudem vzdát obhájce s odůvodněním, že obhájce k ochraně svých práv nepotřebuje a nechce zbytečně navyšovat náklady trestního řízení? Odůvodněte.
7. Lze v trestním řízení uložit pořádkovou pokutu také právnické osobě? Pokud ano, v jaké výši? Odůvodněte.

Poznámka:

1. U všech závěrů obsažených v odpovědích týkajících se subsumpce případu pod zákonné ustanovení musí být ustanovení přesně citováno (nejen jeho název, ale i číslo paragrafu, odstavce, písmeno, alinea).
2. Při subsumpci musí být provedena konfrontace požadavků obsažených v zákonném ustanovení se skutkovým zjištěním (podobně jako to činí soud ve výroku rozsudku).
3. Závěry obsažené v odpovědích musí být náležitě odůvodněny (např. třeba uvést, proč třeba určité jednání posuzovat jako účastenství ve formě návodu a nikoli jako spolupachatelství).

Zlí rádcové – řešení klauzurní práce

- 1. Cyril a Cecil se dopustili jako spolupachatelé podle § 23 tr. zákoníku přečinu neoprávněného podnikání podle § 251 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku v jednočinném souběhu s přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku ve formě návodu podle § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku.**

Cyril a Cecil společným předem promyšleným jednáním bez příslušného živnostenského oprávnění vykonávali zastavářenskou činnost, která je podmíněná získáním živnostenského oprávnění, a takovou činnost vykonávali ve větším rozsahu. Trestného činu neoprávněného podnikání podle § 251 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo neoprávněně ve větším rozsahu poskytuje služby nebo provozuje výrobní nebo jiné výtěžné podnikání. Zastavářenská činnost a prodej použitého zboží je podle přílohy č. 4 zák. č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, živností volnou. K získání živnostenského oprávnění pro živnost volnou musí být splněny všeobecné podmínky, mj. podmínka bezúhonnosti ve smyslu § 6 živnostenského zákona.

Za podnikání, které je neoprávněné, se považuje také případ, když pachatel vůbec neměl k určité podnikatelské činnosti požadované oprávnění podle živnostenského zákona. Z hlediska trestní odpovědnosti pachatele za trestný čin neoprávněného podnikání podle § 251 odst. 1 tr. zákoníku je rozhodující nikoli formálně právně vykázaný stav, nýbrž stav skutečný, tj. že pachatelé fakticky vykonávali určitou činnost, která má jinak znaky živnosti a takto činili bez příslušného oprávnění. Na tomto závěru nic nemění ani skutečnost, že přemluvili Alberta, aby si sám opatřil živnostenské oprávnění, když Cyril a Cecil podnikali bez něj a Albert se žádným způsobem na jejich činnosti nepodílel ani se o ní nezajímal. Znak „ve větším rozsahu“ je dán především tehdy, pokud pachatel neoprávněně podnikal po dobu delší než 6 měsíců (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu publikované pod č. 5/1996 Sb. rozh. tr.).

Pokud jde o značný prospěch jedná se o prospěch ve výši nejméně 500 000 Kč. Na jeho určení se vztahuje výkladové pravidlo pro určení výše škody upravené v ustanovení § 138 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku. Protože za dobu dvou let Cyril a Cecil pro sebe získali čistý prospěch ve výši 600 000 Kč, naplnili rovněž znaky kvalifikované skutkové podstaty podle § 251 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku.

Za trestný čin neoprávněného podnikání podle § 251 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku zákon stanoví trest odnětí svobody na 6 měsíců až 5 let. Podle § 14 odst. 2 tr. zákoníku se jedná

o přečin, kterými jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.

V průběhu provozování zastavárenské činnosti bez příslušného oprávnění v úmyslu udržet zastavárnu v zisku si Cyril a Cecil u Bořka, o němž věděli, že byl odsouzen pro trestný čin krádeže, objednali konkrétní typ jízdního kola v hodnotě 55.000 Kč, které jim Bořek opatřil krádeží (viz otázku č. 2), s čímž byli oba předem srozuměni, jak mj. plyne i ze skutečnosti, že jízdní kolo za předem domluvených podmínek vykoupili za zlomkovou cenu jeho hodnoty a následně jej ukryli do skladu. Svým jednáním tedy v Bořkovi vzbudili rozhodnutí spáchat trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1, odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku. Jednání Cyrila a Cecila je proto nezbytné posoudit jako návod k trestnému činu ve smyslu § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. Bořek byl v době kratší tří let odsouzen pro trestný čin krádeže a s ohledem na hodnotu jízdního kola svým jednáním způsobil škodu větší, kterou se ve smyslu § 138 odst. 1 tr. zákoníku rozumí škoda nejméně 50 000 Kč. Protože Bořek jednání, k němuž byl naveden, dokonal (byť prostřednictvím živého nástroje), byla u Cyrila a Cecila zachována i kvantitativní podmínka akcesority účastenství.

Jednání Cyrila a Cecila nelze kvalifikovat jako přečin legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 tr. zákoníku, neboť oba se účastnili ve formě návodu na trestném činu krádeže. Pachatelem trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti může být jen osoba rozdílná od pachatele, spolupachatele a účastníka základního (hlavního) trestného činu (tzv. predikativního trestného činu), jak vyplývá z formulace, že se tohoto trestného činu lze dopustit toliko ve vztahu k věci, která je výnosem z trestné činnosti spáchané jinou osobou.

Za trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1, odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku stanoví zákon trest odnětí svobody na 1 rok až 5 let. Podle § 14 odst. 2 tr. zákoníku se jedná o přečin, kterými jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.

Obou trestných činů se Cyril a Cecil dopustili jedním skutkem, tedy v jednočinném nestejnorodém souběhu.

2. Bořek se dopustil přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku jako nepřímý pachatel podle § 22 odst. 2 tr. zákoníku.

Bořek, poté, co si u něj Cyril s Cecilem objednali jízdní kolo, čímž v něj vzbudili rozhodnutí spáchat trestný čin, si před prodejnou uvědomil možné trestněprávní důsledky svého jednání, proto pro jízdní kolo s podrobnými instrukcemi poslal svého třináctiletého syna Jana, který kolo

z prodejny odcizil, před prodejnou jej předal Bořkovi, a společně z místa na kole ujeli. Jan svým jednáním naplnil všechny znaky činu jinak trestného krádeže podle § 205 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku. Protože v době činu nedovršil věku 15 let, není pro trestný čin trestně odpovědný (§ 25 tr. zákoníku). Protože Bořek k trestnému činu užil trestně neodpovědnou osobu, bude za toto jednání odpovídat jako nepřímý pachatel podle § 22 odst. 2 tr. zákoníku.

Trestného činu krádeže podle § 205 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a způsobí tím na cizím majetku škodu ve výši stanovené trestním zákoníkem. Bořek se jízdního kola prostřednictvím Jana zmocnil tak, že jej Jan odejmul z dispozice prodejce, a současně si jej přisvojil, neboť s ním začal nakládat jako s vlastním. Bořek tento čin spáchal v době kratší tří let poté, co byl pravomocně odsouzen pro jiný přečin krádeže, proto naplnil také znak speciální recidivy ve smyslu § 205 odst. 2 tr. zákoníku. Hodnota kola je určující pro vyčíslení škody způsobené trestným činem. Protože hodnota jízdního kola přesahuje hranici 50 000 Kč, kterou trestní zákoník v ustanovení § 138 odst. 1 tr. zákoníku vymezuje škodu větší, je naplněna rovněž okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 205 odst. 3 tr. zákoníku.

Za trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1, odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku stanoví zákon trest odnětí svobody na 1 rok až 5 let. Podle § 14 odst. 2 tr. zákoníku se jedná o přečin, kterými jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.

Není vyloučen jednočinný souběh s přečinem ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku. K naplnění této skutkové podstaty se zpravidla vyžaduje dlouhodobější ohrožující jednání, v případě intenzívnějších a závažnějších ohrožení však postačí i ojedinělé jednání.

3. Cecil se dopustil přečinu zatajení věci podle § 219 odst. 1 tr. zákoníku.

Cecil vykoupil jízdní kolo v hodnotě 55 000 Kč od třináctiletého Jana, o němž věděl, že pochází z činu jinak trestného krádeže podle § 205 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku. Tímto jednáním si přisvojil cizí věc nikoli nepatrné hodnoty bez přivolení oprávněné osoby, a naplnil tak všechny zákonné znaky trestného činu zatajení věci podle § 219 odst. 1 tr. zákoníku. Znak „jinak bez přivolení oprávněné osoby“ je naplněn také tehdy, přisvojí-li si pachatel cizí věc, kterou mu bez jeho předchozího působení přinese osoba trestně neodpovědná, která jej získala činem jinak trestným.

Jednání Cecila nelze kvalifikovat jako přečin legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku, neboť na sebe nepřevodl věc pocházející z trestného činu, když jízdni kolo si s ohledem na svůj věk Jan opatřil činem jinak trestným. Jestliže pachatel převezme od osoby mladší patnácti let cizí věc nikoli nepatrné hodnoty, kterou si tato osoba přisvojila jednáním jinak trestným, a je si přitom těchto okolností vědom, dopustí se přečinu zatajení věci podle § 219 odst. 1 tr. zákoníku (k tomu srov. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 7. 5. 1997 sp. zn. 4 To 206/97 publikovaný pod č. 9/1999 Sb. rozh. tr.).

(Srov. také příklad č. 188 ze zelené sbírky příkladů Gřivna, T., Vokoun, R., Bohuslav, L. a kolektiv: Příklady z trestního práva hmotného a procesního. 3. vydání. Praha: Leges, 2017, str. 45)

4. Krajský soud usnesením podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. řádu jako nezákonné zruší napadené usnesení o vzetí obviněného do vazby a Bořka z vazby propustí, protože nebyla dodržena zákonem stanovena lhůta 24 hodin k rozhodnutí soudu uvedená v § 77 odst. 2 tr. řádu.

Policejní orgán, který Bořka podle § 76 odst. 1 tr. řádu zadržel dne 1. 2. 2019 ve 14,00 hodin, předá státnímu zástupci protokol o jeho výslechu s vyhotovením usnesení o zahájení trestního stíhání a další důkazní materiál tak, aby státní zástupce mohl podat návrh na vzetí Bořka do vazby nejpozději do 48 hodin od tohoto zadržení; jinak musí být Bořek propuštěn na svobodu. Lhůta 48 hodin se počítá od zadržení policejním orgánem (do lhůty zadržení se započítává i omezení osobní svobody, které zadržení předcházelo, došlo-li k němu v souvislosti s trestným činem). Státní zástupce, který soudu podal návrh na vzetí Bořka do vazby v sobotu dne 2. 2. 2019 ve 13,40 hodin, proto jednal v souladu s § 77 odst. 1 tr. řádu, a návrh na vzetí Bořka do vazby byl podán v zákonné lhůtě. Soudce podle § 77 odst. 2 tr. řádu musí do 24 hodin od doručení návrhu státního zástupce rozhodnout o propuštění obviněného na svobodu anebo o jeho vzetí do vazby. Lhůty určené podle hodin běží *a momento ad momentum* (od okamžiku k okamžiku), nevztahuje se na ně proto ustanovení § 60 tr. řádu o počítání lhůt. O vazbě měl soud rozhodnout nejpozději do 13,40 hodin dne 3. 2. 2019. Skutečnost, že den 3. 2. 2019 připadl na neděli, nemá na běh lhůty žádný vliv. Rozhodl-li soudce o vzetí obviněného do vazby až dne 4. 2. 2018, rozhodl po uplynutí zákonné lhůty a měl Bořka správně neprodleně propustit na svobodu. Bořek proti usnesení o vzetí do vazby podal stížnost (§ 74 odst. 1 tr. řádu), o které dle § 146 odst. 2 písm. c) tr. řádu rozhodne krajský soud. Stížnostní soud napadené usnesení dle § 149 odst. 1 písm. a) tr. řádu zruší a Bořka z vazby propustí.

5. Cyrilův bratr může v hlavním líčení konaném proti Cyrilovi odmítnout vypovídat podle § 100 odst. 1 tr. řádu.

Podle § 100 odst. 1 tr. řádu má jako svědek právo odepřít výpověď příbuzný obviněného v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel, partner a druh. Podle § 100 odst. 1 tr. řádu je důvodem vzniku a trvání práva na odepření výpovědi samotná existence zde uvedeného příbuzenského vztahu svědka k obviněnému. Cyrilův bratr jako sourozenec obviněného má bez dalšího právo odmítnout vypovídat, a to bez ohledu na jeho citový vztah k Cyrilovi, který není z hlediska zákonného vymezení práva odmítnout vypovídat podle § 100 odst. 1 tr. řádu rozhodný.

6. Bořek, který je vazebně stíhán, se podle § 36b odst. 1 tr. řádu *a contrario* obhájce vzdát nemůže.

Protože Bořek byl vzat do vazby v trestním řízení vedeném pro zvlášť závažný zločin loupeže dle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, na nějž zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí sazby do 10 let, jsou u něj dány dva důvody nutné obhajoby. Podle § 36 odst. 1 písm. a) tr. řádu obviněný musí mít obhájce již v přípravném řízení, je-li ve vazbě. Obviněný dle § 36 odst. 3 tr. řádu musí mít obhájce též v případě, že je proti němu vedeno trestní stíhání pro trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí převyšující pět let. Podle § 36b odst. 1 tr. řádu se obviněný může obhájce výslovným prohlášením vzdát, jsou-li u něj dány důvody nutné obhajoby dle § 36 odst. 3, § 36a odst. 2 písm. b), nebo dle § 36 odst. 4 písm. a) tr. řádu. V jiných než uvedených případech nutné obhajoby, zákon obviněnému neumožňuje, aby se obhájce vzdal. Obviněný, který je ve vazbě, tak podle § 36 odst. 1 písm. a) tr. řádu ve spojení s § 36b odst. 1 tr. řádu *a contrario* musí být za všech okolností zastoupen obhájcem, kterého se nemůže vzdát.

7. Právnícké osobě lze podle § 36 odst. 2 zák. č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právníckých osob a řízení proti nim (dále jenom topo) v trestním řízení vedeném proti této právnícké osobě uložit pořádkovou pokutu do výše 500 000 Kč. V trestním řízení vedeném proti jiné osobě lze podle § 66 odst. 1 tr. řádu právnícké osobě uložit pořádkovou pokutu do výše 50 000 Kč.

Podle § 1 odst. 1 topo tento zákon upravuje podmínky trestní odpovědnosti právnických osob, tresty a ochranná opatření, které lze za spáchání stanovených trestných činů právnickým osobám uložit, a postup v řízení proti právnickým osobám.

Podle § 36 odst. 2 topo lze právnické osobě za jednání osoby, které za ni činí úkony v trestním řízení podle § 34 odst. 1, 2 nebo 4 tohoto zákona, a která přes předchozí napomenutí ruší řízení nebo se k soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu chová urážlivě, nebo pokud bez dostatečné omluvy neuposlechne příkazu nebo nevyhoví výzvě, která jí byla dána podle trestního řádu nebo podle tohoto zákona, uložit pořádkovou pokutu do výše 500 000 Kč.

V případech, na které se topo nevztahuje, platí nadále úprava § 66 odst. 1 tr. řádu, podle které tomu, kdo přes předchozí napomenutí ruší řízení nebo kdo se k soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu chová urážlivě nebo kdo bez dostatečné omluvy neuposlechne příkazu nebo nevyhoví výzvě, které mu byly dány podle tohoto zákona, může být předsedou senátu a v přípravném řízení státním zástupcem nebo policejním orgánem potrestán pořádkovou pokutou do 50 000 Kč.